

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
протокол № 12 від 28.05.2019 р.,
уведено в дію
наказом ректора № 127-р
від 28.05.2019 р

Б.Б.Буяк

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО БОТАНІЧНИЙ САД
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

ТЕРНОПІЛЬ, 2019

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Мета створення та завдання
3. Управління ботанічним садом
4. Матеріально-технічна база ботанічного саду
5. Охорона ботанічного саду
6. Структура та режим території
7. Науково-дослідна робота
8. Навчальна та освітньо-виховна діяльність
9. Майно ботанічного саду
10. Звітність і контроль за діяльністю
11. Міжнародна діяльність
12. Зміна меж, категорії та скасування статусу
13. Припинення діяльності ботанічного саду

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає основні засади діяльності Ботанічного саду хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1.2. Ботанічний сад хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка створений на підставі рішення вченої ради університету та наказу ректора.

1.3. Ботанічний сад є структурним підрозділом хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (далі - ТНПУ).

1.4. Ботанічний сад у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про природно-заповідний фонд України", "Про наукову і науково-технічну діяльність" іншими законами України та нормативно-правовими актами, Проектом організації території Ботанічного саду та цим Положенням.

1.5. Структура, завдання, науковий профіль, особливості природоохоронного режиму і характер функціонування Ботанічного саду визначаються у цьому Положенні.

1.6. Межі Ботанічного саду встановлюються та оформляються відповідним знаками та інформаційними матеріалами, наносяться на планово-картографічні матеріали, відображаються у відповідних формах статистичної звітності з кількісного обліку земель та землевпорядній документації.

1.7. Ботанічний сад включає в себе такі структурні підрозділи: агробіологія, «Біблійний сад», внутрішній університетський двір.

1.8. На території Ботанічного саду у визначених місцях встановлюються необхідні державні інформаційні та охоронні знаки затвердженого зразка, зокрема межові знаки.

1.9. Ботанічний сад є науково-дослідницькою, освітньо-консультативною, навчально-методичною структурою, яка провадить діяльність за принципами захисту, збереження, культивування, інтродукції, вивчення і демонстрації типових і рідкісних видів місцевої та світової флори.

1.10. Зміни та доповнення до цього Положення ініціюються керівником Ботанічного саду, їх зміст погоджується з керівництвом хіміко-біологічного факультету та університету, затверджується рішенням вченої ради університету.

1.11. Ботанічний сад може бути ліквідований або реорганізований за рішенням вченої ради університету та наказом ректора.

1.12. Поштова адреса та місцезнаходження Ботанічного саду: 46001, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2. e-mail: dekanat@chem-bio.com.ua
[http:// www. tnpu.edu.ua](http://www.tnpu.edu.ua)
<http:// www. chem-bio.com.ua>

2. МЕТА СТВОРЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ

2.1. Ботанічний сад створено з метою збереження, вивчення, інтродукції та акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення навчально-наукової, просвітницької та освітньої роботи.

2.2. Основними завданнями Ботанічного саду є:

- збереження і поповнення в штучних умовах колекцій генофонду рослин, особливо рідкісних та зникаючих видів;

- проведення науково-дослідних робіт з інтродукції та акліматизації, розмноження та ефективного використання видів рослин місцевої та світової флори, які мають цінні декоративні, лікарські та інші господарські властивості;
- ведення навчально-методичної та освітньо-виховної роботи в галузі ботаніки, екології, охорони природи, рослинництва, селекції, захисту і карантину рослин, декоративного садівництва і ландшафтної архітектури як в умовах відкритого, так і закритого (теплиця) ґрунту;
- отримання високоякісного насіннєвого і вегетативного матеріалу, який пристосований до місцевих екологічних умов;
- проведення навчання спеціалістів, практики студентів, організація конференцій, семінарів, практикумів та ін..
- навчально-наукова та просвітницька робота в галузі садівництва та квітникарства (консультації, допомога в проектуванні, догляд за рослинами та їх захист);
- підготовка проектних пропозицій, подання запитів із метою отримання індивідуальних (колективних) грантів на наукові дослідження, стажування, участь у міжнародних проектах ботанічного напрямку;
- покращення екологічних умов навколишнього середовища за рахунок озеленення території, навчально-адміністративних корпусів університету та створення умов для емоційно-психологічного розвантаження.

3. УПРАВЛІННЯ БОТАНІЧНИМ САДОМ

3.1. Ботанічний сад є структурним підрозділом хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

3.2. Управління Ботанічним садом здійснюється адміністрацією Ботанічного саду на чолі з керівником. Керівник призначається на посаду та звільняється за наказом ректора ТНПУ імені Володимира Гнатюка, відповідно до законодавства.

3.3. Керівник Ботанічного саду:

- забезпечує виконання завдань Ботанічного саду, зазначених у пункті 2.2 цього Положення;
- представляє Ботанічний сад в органах державної влади, місцевого самоврядування та судових органах, а також підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності, у тому числі міжнародних, за дорученням ректора ТНПУ імені Володимира Гнатюка;
- здійснює керівництво науковою та організаційно-господарською діяльністю; вирішує кадрові питання, контролює дотримання правил внутрішнього розпорядку;
- забезпечує дотримання фінансово-кошторисної дисципліни; у межах своєї компетенції видає відповідні розпорядження, які є обов'язковими до виконання співробітниками Ботанічного саду;
- визначає функціональні обов'язки працівників Ботанічного саду; здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

3.4. Керівник несе відповідальність за діяльність Ботанічного саду, забезпечує дотримання заповідного режиму, збереження і охорону території та об'єктів Ботанічного саду під час здійснення організаційно-господарської та інших видів діяльності.

3.5. Керівник безпосередньо підпорядковується проректору з наукової роботи ТНПУ імені Володимира Гнатюка.

3.6. Діяльність Ботанічного саду забезпечують науково-педагогічні працівники кафедр хіміко-біологічного факультету, які мають вищу освіту не нижче ступеня спеціаліст, магістр та стаж не менше трьох років;

3.7. Ботанічний сад має право на придбання та оренду обладнання, необхідного для забезпечення його функціонування;

3.9. Ботанічний сад володіє та користується майном, оборотними коштами та нематеріальними активами згідно чинного законодавства України, Статуту університету та цього Положення;

3.10. Структура, штатний розпис, кошторис доходів та видатків Ботанічного саду входять в структуру, штатний розпис, кошторис доходів та видатків ТНПУ імені Володимира Гнатюка, що затверджується в установленому порядку;

4. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА БОТАНІЧНОГО САДУ

4.1. До матеріально-технічної бази Ботанічного саду належать колекційні фонди та всі інші основні засоби наукового і господарського призначення, які знаходяться у його розпорядженні.

4.2. Майно Ботанічного саду є державною власністю і закріплюється за хіміко-біологічним факультетом університету на праві оперативного управління.

4.3. Земля, основні фонди, інше державне майно не можуть бути предметом застави.

4.4. Списання державного майна з балансу здійснюється адміністрацією у порядку, передбаченому законодавством.

4.5. Збитки, заподіяні Ботанічному саду внаслідок порушення його майнових прав юридичними і фізичними особами, відшкодовуються в установленому законом порядку, у тому числі за рішеннями суду.

4.6. Матеріально-технічне забезпечення наукової, природоохоронної, господарської та іншої діяльності Ботанічного саду здійснюється в установленому порядку адміністрацією.

4.7. Фінансування діяльності Ботанічного саду як структурного підрозділу хіміко-біологічного факультету ТНПУ забезпечується за рахунок коштів університету, державного фінансування та власних надходжень (меценатських коштів, благодійних фондів, отримання грантів, виконання науково-дослідних робіт, кошти підприємств, установ, організацій, громадян та ін.) не заборонених законодавством України тощо.

4.8. Кошти, отримані Ботанічним садом від наукової, природоохоронної, туристично-екскурсійної, рекламно-видавничої, фінансово-господарської та інших видів діяльності, які не суперечать цільовому призначенню Ботанічного саду, не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони території та об'єктів Ботанічного саду і провадження діяльності Ботанічного саду та хіміко-біологічного факультету, передбаченої цим Положенням.

4.9. Ботанічний сад має право на субрахунок, може надавати платні послуги відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 796 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності" та постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1913 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду".

5. ОХОРОНА БОТАНІЧНОГО САДУ

5.1. На території ботанічного саду заборонена будь яка діяльність, що не пов'язана із виконанням його завдань або така, що загрожує збереженню рослинної колекції. Охорона ботанічного саду здійснюється штатними охоронцями ТНПУ імені Володимира Гнатюка.

5.2. Особи, винні у порушенні режиму ботанічного саду, притягуються до відповідальності відповідно до законодавства України.

5.3. Підприємства, організації, установи повинні відшкодовувати збитки, завдані порушенням режиму ботанічного саду в розмірі та порядку, встановлених законодавством України.

5.4. Порушення вимог природоохоронного законодавства на території Ботанічного саду тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну та/або кримінальну відповідальність.

6. СТРУКТУРА ТА РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ

6.1. Зонування території Ботанічного саду проводиться відповідно до Положення про ботанічний сад та Проекту організації території.

6.2. На території Ботанічного саду забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на нього завдань і яка загрожує збереженню колекцій рослин і природної флори, а саме:

- використання природних ресурсів без затверджених в установленому законодавством порядку лімітів;
- будівництво споруд, шляхів, трубопроводів, мереж електропередач та інших комунікацій, які не пов'язані з діяльністю Ботанічного саду;
- будь-які роботи, що зможуть призвести до зміни гідрологічного та гідрохімічного режимів території;
- будь-які дії, що можуть завдати шкоди колекції рослин;
- збір або знищення окремих рослин, їх квітів та плодів, будь-яке пошкодження дерев та чагарників, газонів, квітників, будівель;
- проїзд на територію Ботанічного саду без дозволу адміністрації;
- проведення спортивних змагань, розміщення атракціонів та інших будівель і споруд;
- влаштування місць відпочинку (за виключенням спеціально відведених місць та проведення організованих екскурсій), розведення вогнищ;
- забруднення та засмічення території Ботанічного саду;
- інша діяльність, яка може негативно впливати на режим території і загрожує збереженню флористичних колекцій.

6.3. Створення нових експозицій, колекцій, формування ландшафтних груп, посадка та пересадка рослин виконуються за рішенням НТР Ботанічного саду та згідно з Проектом організації території.

6.4. Проведення будівництва та інших заходів на території Ботанічного саду, необхідних для забезпечення діяльності Ботанічного саду, здійснюється відповідно до Проекту організації території.

6.5. Охорона колекцій Ботанічного саду включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення та використання рослинного світу відповідно до вимог природоохоронного законодавства.

6.6. Використання природних ресурсів на території Ботанічного саду здійснюється у загальному та спеціальному порядках. Загальне використання природних ресурсів здійснюється відповідно до цього Положення, Проекту організації

території та з урахуванням вимог режиму території. Забезпечення додержання режиму території Ботанічного саду під час використання природних ресурсів у загальному порядку покладається на його адміністрацію.

7. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

7.1. Проведення фундаментальних і прикладних досліджень на території Ботанічного саду спрямовано на створення та утримання колекцій рослин рідкісних і типових видів місцевої і світової флори, їх вивчення та ефективне господарське використання в умовах м. Тернопіль відповідно до законів України "Про природно-заповідний фонд України", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про наукову і науково-технічну експертизу", "Про науково-технічну інформацію" та інших вимог чинного законодавства.

7.2. Ботанічний сад є базою для наукової діяльності співробітників та підготовки спеціалістів хіміко-біологічного та інших факультетів, надає методичну і консультативну допомогу виробничим установам.

7.3. Наукові дослідження в Ботанічному саду проводяться за такими напрямками:

- відтворення біологічної різноманітності рослинного світу, розробка наукових основ його охорони, особливо рідкісних та зникаючих видів рослин;
- розробка наукових основ фітоіндикації екологічного стану урбанізованих територій та оптимізації техногенного середовища;
- опрацювання практичних і теоретичних питань інтродукції, акліматизації, селекції та насінництва рослин з метою збереження біологічної різноманітності, збагачення і використання рослинних ресурсів;
- організація та забезпечення комплексів профілактичних та винищувальних заходів захисту с/г рослин від шкідників, хвороб, бур'янів агротехнічними, хімічними, біологічними та ін. засобами;
- дослідження фізіолого-біохімічних особливостей інтродуцентів та способів підвищення їх резистентності;
- розробка наукових основ декоративного садівництва та ландшафтної архітектури;
- розробка і впровадження сучасних методів захисту рослин від шкідників і збудників хвороб;
- дослідження генетичних і фізіолого-біохімічних аспектів стійкості рослин до техногенних факторів забруднення навколишнього середовища;
- створення баз даних для ЕОМ про колекційні фонди рослин, рідкісні та корисні рослини регіону.

7.4. Основні напрями наукових досліджень Ботанічного саду визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт і затверджуються Вченою радою ТНПУ, а також включаються до тематичного плану науково-дослідних робіт ТНПУ.

7.5. Для виконання завдань та наукових тем Ботанічний сад:

- утримує, розвиває та проводить систематичне вивчення наукових колекцій, створює експозиції різних груп рослин відкритого і закритого ґрунту, колекційні та експериментальні ділянки, ділянки рідкісних видів рослин, розсадники, гербарій;
- виконує наукові дослідження за планами держбюджетної тематики;
- організує наукові експедиції та відрядження з метою вивчення і мобілізації рослинних ресурсів, приділяючи особливу увагу виявленню і охороні рідкісних і зникаючих видів рослин;
- створює насіннєвий фонд;

- здійснює придбання та обмін насінням, живцями і живими рослинами з різними установами, організаціями і громадянами;
- видає наукові праці (збірки статей), науково-популярні брошури, книги, та ін.;
- надає навчальним закладам можливість використання колекцій та експозицій рослин для демонстраційних, навчальних та наукових цілей, виділяє земельні ділянки, надає лабораторії та виробничі бази, бібліотечні та наукові матеріали для виконання дисертаційних, магістерських і курсових робіт, проведення учбових та виробничих практик;

- сприяє впровадженню найбільш цінних інтродукованих рослин для масового розмноження, розробляє та розповсюджує методичні вказівки щодо їх вирощування.

7.6. Координацію проведення наукових досліджень на території Ботанічного саду здійснює, відповідно до законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

7.7. Ботанічний сад має право:

- брати участь в екологічних, регіональних, галузевих, державних, загальнодержавних, міжнародних програмах, а також конференціях, симпозіумах тощо;

- здійснювати наукову та науково-дослідну діяльність на замовлення та у відповідності до договорів з іншими організаціями та установами з природоохоронних та інших питань, віднесених до компетенції адміністрації.

7.8. Наукові дослідження на території Ботанічного саду можуть здійснюватись іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі спільних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних угод між цими установами та організаціями і керівництвом Ботанічного саду та хіміко-біологічного факультету університету.

8. НАВЧАЛЬНА ТА ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

8.1. Ботанічний сад забезпечує організацію екологічної, освітньо-виховної діяльності, цілеспрямованого впливу на світогляд, поведінку і діяльність населення з метою формування екологічної свідомості та залучення його до збереження природної спадщини, відповідно до вимог законодавства.

8.2. Ботанічний сад є базою для навчання студентів вищих закладів освіти, коледжів, ліцеїв та шкіл, слухачів курсів підвищення кваліфікації тощо.

8.3. Ботанічний сад проводить освітньо-виховну роботу серед населення з метою формування у нього екологічного світогляду, підвищення екологічної культури, поширення екологічних та природоохоронних знань. Для цього використовуються колекції живих рослин в умовах відкритого і закритого ґрунту, створюються спеціальні експозиції, музеї природи, видається науково-популярна література, путівники, буклети та інші видання, організуються школи та курси, проводяться тематичні лекції, виступи в пресі, на радіо і телебаченні.

8.4. Навчально-виховна робота навчальних закладів на території Ботанічного саду проводиться на основі відповідних угод.

9. МАЙНО БОТАНІЧНОГО САДУ

9.1. Майно Ботанічного саду складають основні фонди, а також інші матеріальні цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Ботанічного саду та хіміко-біологічного факультету.

9.2. Земля, основні фонди, інше державне майно не можуть бути предметом застави.

9.3. Списання державного майна з балансу може здійснюватись Ботанічним садом тільки в порядку, передбаченому законодавством України.

9.4. Збитки, заподіяні Ботанічному саду внаслідок порушення його майнових прав юридичними і фізичними особами, відшкодовуються в установленому порядку, в тому числі за рішеннями суду.

10. ЗВІТНІСТЬ І КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ

10.1. Ботанічний сад складає періодичну, річну та статистичну звітність і подає її в установленому порядку.

10.2. Керівник Ботанічного саду університету несе персональну відповідальність за ведення статистичної та іншої звітності, а також за збереження відповідної документації.

10.3. Ботанічний сад, як структурний підрозділ хіміко-біологічного факультету ТНПУ, звітує про свою діяльність перед вченою радою ТНПУ та надає потрібну інформацію місцевим органам державної виконавчої влади в порядку і строки, встановлені законодавством.

11. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

11.1. Ботанічний сад бере участь у міжнародному співробітництві з актуальних проблем збереження біологічної різноманітності, використання світового флористичного запасу для інтродукції шляхом обміну рослинним матеріалом, а також сприяє розвитку ботанічних садів та обміну науковою інформацією.

11.2. Співробітники Ботанічного саду беруть участь у проведенні наукових конференцій, симпозіумів, спільних експедицій, наукових робіт, видавничій діяльності, в розробці міжнародних наукових та науково-технічних програм тощо.

12. ЗМІНА МЕЖ, КАТЕГОРІЇ ТА СКАСУВАННЯ СТАТУСУ

12.1. Зміна меж, категорії та скасування статусу території Ботанічного саду проводиться відповідно до законодавства України та цього Положення.

13. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БОТАНІЧНОГО САДУ

13.1. Діяльність Ботанічного саду припиняється в результаті його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. Рішення про реорганізацію або ліквідацію ботанічного саду приймається вченою радою університету.

13.3. У разі реорганізації, ліквідації Ботанічного саду його права та майно належить хіміко-біологічному факультету ТНПУ, структурним підрозділом якого він є.